

Adriana DRÓŹDŹ

Uniwersytet w Siedlcach

Instytut Nauk o Bezpieczeństwie

adriana.drozd@uws.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-6522-9901>

<https://doi.org/10.34739/dsd.2024.02.12>

LOGISTYCZNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA W INSTYTUCJACH PENITENCJARNYCH

ABSTRAKT: Celem artykułu jest analiza różnych aspektów organizacji pracy w jednostkach penitencjarnych ze szczególnym uwzględnieniem roli logistyki, która wpływa na efektywność operacyjną i bezpieczeństwo w tych instytucjach. Ponadto podjęto próbę zidentyfikowania kluczowych aspektów logistyki penitencjarnej, które wpływają na skuteczność funkcjonowania instytucji penitencjarnych w kontekście zarządzania zasobami, infrastrukturą oraz personelem. Postawiono hipotezę, że odpowiednio zorganizowana logistyka, integrująca różne aspekty funkcjonowania zakładów karnych i aresztów śledczych przyczynia się do efektywnej resocjalizacji osadzonych oraz poprawy ogólnego bezpieczeństwa w tych jednostkach. W artykule zastosowano metody analizy literatury przedmiotu oraz przepisów prawnych dotyczących funkcjonowania Służby Więziennej i istniejących rozwiązań logistycznych w instytucjach penitencjarnych. Główne ustalenia artykułu wskazują, że kompleksowe i zintegrowane podejście do logistyki w Służbie Więziennej może znacząco przyczynić się do poprawy jakości funkcjonowania tych instytucji. Logistyka penitencjarna powinna charakteryzować się celowością, efektywnością, kompleksowością, elastycznością, partnerstwem, współzależnością oraz realnością, aby skutecznie wspierać działalność zakładów karnych. Efektywne zarządzanie logistyką w tym kontekście przyczynia się nie tylko do zapewnienia bezpieczeństwa, ale także do optymalizacji procesów resocjalizacyjnych, co ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia recydywy i poprawy funkcjonowania systemu penitencjarnego. Artykuł wnosi istotną wartość dodaną poprzez próbę zdefiniowania terminu „logistyka penitencjarna”, który dotąd nie był wyodrębniony w literaturze przedmiotu. Definicja ta obejmuje złożony proces planowania, wdrażania oraz kontrolowania przepływu zasobów i informacji w ramach systemu penitencjarnego, mający na celu zapewnienie bezpieczeństwa oraz efektywności operacyjnej, z uwzględnieniem specyfiki funkcjonowania tych instytucji.

SŁOWA KLUCZOWE: logistyka, więźniowie, zakład karny, areszt śledczy, bezpieczeństwo personalne

LOGISTICAL ASPECTS OF SECURITY IN PENITENTIARY INSTITUTIONS

ABSTRACT: The purpose of this article is to analyze various aspects of the organization of work in penitentiary institutions, with particular emphasis on the role of logistics, which affects operational efficiency and security in these institutions. In addition, an attempt was made to identify key aspects of penitentiary logistics that affect the effectiveness of the operation of penitentiary institutions in the context of resource, infrastructure and personnel management. It was hypothesized that properly organized logistics that integrate various aspects of the operation of prisons and detention centers contribute to the effective rehabilitation of inmates and the improvement of overall security in these units. The article uses methods of analysis of the literature on the subject, as well as legal regulations on the functioning of the Prison Service and existing logistical solutions in penitentiary institutions. The main findings of the article indicate that a comprehensive and integrated approach to logistics in the Prison Service can significantly contribute to improving the quality of the functioning of these institutions. Prison logistics should be characterized by expediency, efficiency, comprehensiveness, flexibility, partnership, interdependence and reality in order

to effectively support the operations of penitentiary institutions. Effective logistics management in this context contributes not only to security, but also to the optimization of rehabilitation processes, which is crucial to reducing recidivism and improving the functioning of the penitentiary system. The article adds significant value by attempting to define the term “penitentiary logistics,” which has not yet been distinguished in the literature. This definition encompasses the complex process of planning, implementing and controlling the flow of resources and information within the penitentiary system to ensure security and operational efficiency, taking into account the specific functioning of these institutions.

KEYWORDS: logistics, inmates, prison, detention centre, personnel security

WPROWADZENIE

Zapewnienie bezpieczeństwa w instytucjach penitencjarnych stanowi niezwykle złożone i wieloaspektowe wyzwanie, wymagające znacznych zasobów oraz starannie opracowanych strategii. W szerokim kontekście bezpieczeństwo instytucji penitencjarnych nie może być postrzegane jedynie jako ochrona przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, ale także jako istotny element systemu odpowiedzialności społecznej, mający na celu wypełnienie zobowiązań państwa wobec obywateli. Równocześnie, jest to komponent, który współdziała z polityką penitencjarną oraz z regulacjami prawnymi, które kształtują ramy działania Służby Więziennej. Fundamentem działania grup społecznych są normy moralne, rozwijane w procesie kształtowania form relacji międzyludzkich w zbiorowych systemach życia¹, „odgrywając kluczową rolę w harmonijnym funkcjonowaniu społeczeństwa, w tym także w jej komponentach, takich jak społeczność więzienna. Przestrzeganie tych struktur oraz zagwarantowanie bezpieczeństwa jednostkom osadzonym stanowią istotne wyzwania dla efektywnego funkcjonowania systemu penitencjarnego”².

W praktyce efektywne wdrożenie polityki bezpieczeństwa wymaga systemowego podejścia do organizacji pracy w zakładach karnych. Kluczowe jest skonstruowanie struktury personalnej Służby Więziennej, która będzie nie tylko przede wszystkim kompetentna, aby sprostać codziennym obowiązkom, ale również zdolna do reagowania na różnorodne sytuacje kryzysowe. W tym aspekcie szczególne znaczenie ma dobór i przygotowanie funkcjonariuszy, którzy powinni przejść wszechstronne szkolenie obejmujące nie tylko techniczne umiejętności nadzorcze, ale także kompetencje interpersonalne i psychospołeczne, które ułatwiają skuteczną komunikację i współpracę z osobami pozbawionymi wolności.

Kolejnym kluczowym elementem wpływającym na bezpieczeństwo jest infrastruktura penitencjarna. Odpowiednia organizacja przestrzeni w zakładach karnych oraz zapewnienie jej wysokiego standardu to fundament, na którym opiera się nie tylko bezpieczeństwo, ale także efektywność działań resocjalizacyjnych. W zakresie infrastruktury, niezwykle ważne jest dostosowanie obiektów do obowiązujących norm budowlanych oraz standardów bezpieczeństwa,

¹ K. Drabik, J. Piwowarski, *Ethical Etiology of Constitutionalism as an Expression of Security Culture*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2024, Vol. 33, nr 3, s. 31.

² A. Drózdź, *Struktury normatywne a zapewnianie bezpieczeństwa personalnego wśród społeczności więziennej*, [w:] *Polityka kryminalna a zapewnianie bezpieczeństwa*, G. Wierzbicki (red.), Siedlce 2024, s. 175.

które powinny być na bieżąco aktualizowane zgodnie z dynamicznie zmieniającymi się potrzebami i wymaganiami społecznymi.

Jak wskazuje literatura przedmiotu, kluczowym celem działania instytucji penitencjarnych jest nie tylko wymierzanie kary, ale przede wszystkim resocjalizacja skazanych. Proces ten wymaga wieloaspektowego podejścia, które uwzględni zarówno psychologiczne, jak i socjalne uwarunkowania życia osadzonych. Właściwa resocjalizacja nie tylko przyczynia się do przygotowania skazanych na przyszłe życie w społeczeństwie, ale także pełni funkcję prewencyjną zmniejszając ryzyko recydywy. Dlatego kluczowe staje się przyjmowanie strategii zindywidualizowanego podejścia uwzględniającego potrzeby oraz życiowe okoliczności konkretnego osadzonego.

Zarządzanie tym procesem ma znaczenie na wielu poziomach. Przede wszystkim, wymaga precyzyjnej selekcji odpowiedniego typu zakładu karnego, w którym dana jednostka ma odbywać karę, co jest związane z oceną jej profilu przestępczego oraz specyfiką osobowości. Właściwe rozpoznanie potrzeb osadzonych oraz dobór odpowiednich programów terapeutycznych i resocjalizacyjnych, mogą mieć kluczowy wpływ na ich późniejsze funkcjonowanie w społeczeństwie.

Uzyskanie skutecznego procesu reintegracji społecznej nie ogranicza się jedynie do zakończenia pobytu w instytucji penitencjarnej, lecz wiąże się również z późniejszym wsparciem po odbyciu kary. Odpowiednia sieć wsparcia, w tym programy pomocy, mentoringu oraz integracji społecznej, mogą znacząco przyczynić się do złagodzenia negatywnych skutków bycia osadzonym. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami publicznymi, które działają na rzecz wsparcia byłych osadzonych, jest niezbędna do efektywnej reintegracji i budowy społecznych umiejętności, które pozwolą uniknąć powrotu do przestępczości.

W konkluzji, działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa w instytucjach penitencjarnych muszą opierać się na zintegrowanym podejściu, które łączy różnorodne aspekty: od zaawansowanej logistyki, przez kompleksowe szkolenie personelu, aż po skoncentrowane działania resocjalizacyjne. Takie złożone podejście nie tylko przyczynia się do redukcji recydywy, ale stanowi również element budowy bezpieczniejszego społeczeństwa poprzez reintegrację i wsparcie osób, które odbyły karę. Proces ten, z relacji zachodzących w ramach systemu penitencjarnego, musi być traktowany jako integralna część szerszej polityki społecznej i zabezpieczeń publicznych, mając na celu nie tylko poczucie bezpieczeństwa, ale również realizację sprawiedliwości w społeczeństwie.

LOGISTYKA SŁUŻB MUNDUROWYCH – KSZTAŁCENIE

Należy podkreślić, że logistyka w ramach służb mundurowych, w tym również w systemie penitencjarnym oraz związanych z nim jednostkach, stanowi niezwykle ważny obszar badawczy i szkoleniowy. Dowodem na to są programy edukacyjne realizowane zarówno na poziomie szkół średnich, jak i na uczelniach wyższych³.

³ Otouczelnie, *Logistyka służb mundurowych*, <https://www.otouczelnie.pl/arttykul/13877/LOGISTYKA-SLUZB-MUNDUROWYCH> (23.08.2024).

Przykładowo Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Strzelcach Opolskich kształci techników logistyków o specjalności logistyka służby więziennej⁴. Technikum Ekonomiczne w Zielonej Górze oferuje kształcenie w zawodzie Technik Logistyk ze specjalnością Logistyka Służb Mundurowych⁵, a Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych w Łaziskach Górnych⁶ podejmuje podobne inicjatywy. W ramach tych programów młodzież nie tylko przyswaja wiedzę logistyczną, ale także uczy się taktyki oraz technik interwencji specyficznych dla służb mundurowych. Intensywne treningi, takie jak boks tajski, samoobrona i strzelectwo, odgrywają istotną rolę w przygotowaniu przyszłych specjalistów. W pierwszych miesiącach roku szkolnego uczniowie uczestniczyli w trzydniowym poligonie, prowadzonym przez doświadczonych przedstawicieli jednostek specjalnych, co pozwoliło im na praktyczne zastosowanie nabytej wiedzy. Dodatkowo, treningi na strzelnicy oraz złożona uroczysta przysięga w Narodowe Święto Niepodległości miały na celu nie tylko wzmocnienie poczucia tożsamości, ale także ugruntowanie fundamentów etyki zawodowej, co jest szczególnie istotne w kontekście pracy w obszarze bezpieczeństwa i logistyki w jednostkach penitencjarnych. Następne wyzwania, które czekają na uczniów w nadchodzących miesiącach, takie jak kolejny poligon, obóz sportowy, kursy pierwszej pomocy oraz ćwiczenia strzeleckie, mają za zadanie dalsze rozwijanie ich kompetencji, a także praktyczne przygotowanie ich do realiów pracy w logistyce służb mundurowych.

W ten sposób, kompleksowe i praktyczne podejście do kształcenia w dziedzinie logistyki nie tylko podnosi kwalifikacje młodych ludzi, ale również przyczynia się do zwiększenia ogólnego poziomu bezpieczeństwa w strukturach penitencjarnych. Z kolei wrocławska Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu proponuje swoim kandydatom studia ze specjalnością logistyka służb mundurowych, która, jak wskazują przedstawiciele uczelni, jest kluczowa w obecnych czasach. Celem tych studiów jest przygotowanie ich uczestników do efektywnego projektowania, organizowania, koordynowania oraz nadzorowania procesów logistycznych, które wspierają operacje realizowane przez różnorodne służby mundurowe. Absolwenci tego kierunku są w stanie skutecznie zapewnić nie tylko odpowiednie zasoby ludzkie, ale także niezbędne środki techniczne, które są fundamentalne dla sprawnego działania funkcjonariuszy. Ponadto mają umiejętności w zakresie planowania procesów logistycznych, zarządzania informacjami oraz transportem, które stanowią kluczowe narzędzia w kontekście bezpieczeństwa publicznego⁷.

⁴ CKZIU Strzelce Opolskie, *Technik logistyk – klasa penitencjarna*, <https://www.ckziu-strzelce.pl/technik-logistyk-klasa-penitencjarna/> (23.08.2024).

⁵ Zob. szerz. A. Skowrońska, Służba Więzienna, *Logistyka jednostki penitencjarnej*, <https://www.sw.gov.pl/aktualnosc/zaklad-karny-w-krzywancu-logistyka-jednostki-penitencjarnej-w-praktyce> (23.08.2024).

⁶ Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych w Łaziskach Górnych, *Technik logistyk w służbach mundurowych*, <https://www.zseiulaziska.pl/zseiu2020/technik-logistyk-w-sluzbach/> (23.08.2024).

⁷ Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu, *Logistyka służb mundurowych*, <https://www.mwsl.eu/studia/logistyka/logistyka-studia-magisterskie/logistyka-sluzb-mundurowych#semestr-iii> (23.08.2024).

Warto podkreślić, że wiedza zdobyta w toku studiów umożliwi przyszłym logistynom w służbach mundurowych podejmowanie świadomych decyzji oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w dynamicznie zmieniającym się środowisku pracy.

W kontekście logistyki w służbie więziennej oraz zarządzania bezpieczeństwem w jednostkach penitencjarnych, odpowiednie wykształcenie i przeszkolenie są nie tylko istotne, ale wręcz kluczowe dla efektywności operacyjnej oraz zapewnienia bezpieczeństwa. Wykształcenie w zakresie logistyki, szczególnie w kontekście penitencjarnym, pozwala na zrozumienie złożonych procesów związanych z zarządzaniem przepływem towarów, zasobów oraz informacji, co jest fundamentem skutecznego funkcjonowania placówek. Studenci Międzynarodowej Wyższej Szkoły Logistyki i Transportu (MWSLiT) są kształceni w nowoczesnych laboratoriach, które oferują praktyczne doświadczenia związane z obsługą zaawansowanych systemów logistycznych. Te umiejętności są szczególnie potrzebne w jednostkach penitencjarnych, gdzie zarządzanie logistyką wymaga nie tylko wiedzy teoretycznej, lecz również biegłości w stosowaniu narzędzi, takich jak technologia RFID, systemy zarządzania magazynem (WMS) oraz automatyczna identyfikacja⁸. Właściwe przeszkolenie personelu w zakresie nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz procedur logistycznych umożliwia optymalizację procesów wewnętrznych, co z kolei przekłada się na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w jednostkach. Przykładem mogą być programy edukacyjne oferujące symulacje operacji logistycznych, które przygotowują pracowników do radzenia sobie z rzeczywistymi wyzwaniami operacyjnymi oraz wypadkami, jakie mogą się zdarzyć w codziennej pracy w placówkach penitencjarnych. Zainwestowanie w edukację oraz regularne szkolenia dla personelu służby więziennej stanowią klucz do budowania bezpiecznego i zorganizowanego środowiska, w którym zarządzanie logistyką i bezpieczeństwem jest skuteczne. Z tego powodu inwestycje w programy kształcenia i doskonalenia kompetencji stanowią nieodzowny element strategii rozwoju organizacji penitencjarnych mający na celu zapewnienie wysokich standardów bezpieczeństwa i porządku.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ LOGISTYCZNA

Logistyka w kontekście Służby Więziennej, w tym zakładów karnych i aresztów śledczych, może być zdefiniowana jako złożony proces planowania, wdrażania oraz kontrolowania efektywnego przepływu zasobów, materiałów i informacji w ramach systemu penitencjarnego, mający na celu zapewnienie bezpieczeństwa oraz efektywności operacyjnej. W tej definicji logistyka obejmuje nie tylko zarządzanie dostawami materiałów i sprzętu niezbędnego do funkcjonowania jednostek penitencjarnych, ale także integrację różnych działów. W praktyce skuteczna logistyka w Służbie Więziennej wyznacza standardy w zakresie zarządzania zapasami oraz zapewnia płynny przepływ informacji, co jest niezbędne dla poprawy jakości

⁸ Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu, *Logistyka służb mundurowych*, <https://www.mwsl.eu/o-uczelnia/laboratoria-logistyczne> (23.08.2024).

realizowanych usług oraz minimalizacji kosztów operacyjnych. Z perspektywy interdyscyplinarnej, logistyka w systemie penitencjarnym ma również na celu przewidywanie potrzeb zarówno osadzonych, jak i personelu, z zachowaniem pełnej koordynacji działań operacyjnych i administracyjnych na wszystkich poziomach zarządzania, co jest niezbędne dla skutecznego funkcjonowania całego systemu⁹.

Biuro Logistyki Policji KGP pełni kluczową rolę w zakresie koordynacji i nadzoru nad różnorodnymi funkcjami związanymi z gospodarką inwestycyjną i remontową, obsługą nieruchomości, a także ze sprawami transportu, zaopatrzenia i techniki policyjnej. Do priorytetowych zadań tego biura należy m.in. nadzorowanie inwestycji oraz zarządzanie nieruchomościami w zasobach Policji, a także ustalanie standardów sprzętu używanego przez służby porządkowe¹⁰. Biuro koordynuje także logistykę dla lotnictwa policyjnego, zapewniając potrzebne zasoby techniczne oraz transportowe dla Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego „BOA” i innych jednostek. Obejmuje to również obsługę administracyjną oraz procesy związane z gospodarką mieszkaniową dla funkcjonariuszy i pracowników KGP¹¹.

Służba Więzienna, jako element systemu Wymiaru Sprawiedliwości, nie dysponuje autonomicznym biurem logistyki, lecz jest zintegrowana z Ministerstwem Sprawiedliwości, które powołało Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Sprawiedliwości na podstawie Zarządzenia z dnia 22 lipca 2015 roku¹². Z kolei, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2014 roku¹³, w strukturę tego Centrum wchodzi Biuro Logistyki i Finansów, co podkreśla istotne znaczenie zorganizowanej logistyki w kontekście zarządzania kryzysowego. Centrum to jest odpowiedzialne za monitoring zagrożeń, koordynację reakcji na sytuacje kryzysowe oraz zapewnienie efektywnej wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, co ma na celu ograniczenie negatywnych skutków potencjalnych incydentów. Podejmując działania zgodne z ustaleniami wynikającymi z regulacji prawnych, Centrum ma na celu optymalizację procesów logistycznych, co jest kluczowe dla zapewnienia porządku publicznego oraz bezpieczeństwa w systemie penitencjarnym i innych instytucjach związanych z Wymiarem Sprawiedliwości. Ponadto jak wyżej wskazano w przeciwieństwie np. do Policji, Służba Więzienna nie posiada dedykowanego Biura Logistyki, jednak dysponuje różnymi działami, które wykonują zadania związane z logistyką i funkcjonowaniem jednostek penitencjarnych. Zgodnie z art. 8 ust. 1, pkt. 3 oraz ust. 3 „W jednostkach organizacyjnych mogą być tworzone służby, działy, oddziały, grupy, zespoły i stanowiska prowadzące działalność, w

⁹ J. Frąś et al., *Logistyka instrumentem kształtowania współczesnej gospodarki światowej w warunkach globalizacji*, Problemy Nauk Stosowanych, Tom 5, Szczecin 2016, s. 194-295.

¹⁰ Decyzja nr 34 Dyrektora Biura Logistyki Policji Komendy Głównej Policji z dnia 25.07.2023 r. w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i schematu organizacyjnego Biura Policji Komendy Głównej Policji, podziału zadań między dyrektorem a jego zastępcami oraz katalogu zadań komórek organizacyjnych.

¹¹ Ibidem.

¹² Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lipca 2015 r. w sprawie utworzenia Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Sprawiedliwości. Dz.Urz.MS.2015.178.

¹³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji i trybu działania Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Dz.U.2014.1729.

szczegółności w zakresie oddziaływania penitencjarnego, specjalistycznego oddziaływania terapeutycznego, nauczania i szkolenia, działalności duszpasterskiej, kwatermistrzowskiej, zatrudnienia, czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, ochrony, spraw obronnych, zwalczania czynów mogących zagrozić porządkowi i bezpieczeństwu, zapewnienia stosownych warunków bytowych i pomocy socjalnej, opieki zdrowotnej i sanitarnej, a także składnice mundurowe i magazynowe”¹⁴. W obliczu złożoności aspektów logistycznych, funkcjonują w każdym zakładzie karnym różne działy, takie jak m.in. penitencjarny, ochrony, kwatermistrzowski, finansowy, ewidencji¹⁵. Pełnienie służby w różnych działach wiąże się z koniecznością posiadania różnych kwalifikacji i kompetencji, co skutkuje rozbieżnością w zakresie przypisanych obowiązków. Każdy z działów może charakteryzować się odmiennymi wymaganiami. Taki podział umożliwia systematyczne doskonalenie nabytych umiejętności, o ile funkcjonariusz wykazuje elastyczność oraz gotowość do podejmowania nowych wyzwań. Przy odpowiedniej otwartości na innowacyjne doświadczenia, możliwe staje się poszerzanie horyzontów zawodowych, co z kolei wspiera rozwój osobisty oraz zawodowy w obrębie organizacji.

LOGISTYKA PENITENCJARNA

Zasady współczesnej logistyki mają istotne zastosowanie w kontekście Służby Więziennej, w tym zakładów karnych oraz aresztów śledczych, wpływając na efektywność ich funkcjonowania w ramach systemu penitencjarnego.

- Celowość: Logistyka w instytucjach penitencjarnych powinna dążyć do zapewnienia optymalnych warunków operacyjnych, co przyczyni się do uzyskania maksymalnej efektywności działalności przy minimalnych nakładach. Każda podejmowana decyzja logistyki w takim kontekście powinna prowadzić do maksymalizacji zasobów i umiejętnego gospodarowania dostępnymi środkami;
- Efektywność: Działania logistyczne w zakładach karnych muszą być wykonywane na poziomie gwarantującym możliwie najbardziej wysoką efektywność ekonomiczną. Kluczowe jest to, aby wszystkie elementy procesu logistycznego, w tym dozór nad materiałami i sprzętem, były realizowane w odpowiednim czasie, miejscu oraz przy określonym poziomie jakościowym;
- Kompleksowość: Kompleksowe podejście do zarządzania logistyką w Służbie Więziennej, obejmujące wszystkie szczeble organizacyjne, jest niezbędne dla zapewnienia skutecznej i efektywnej operacyjności. Problematyka logistyczna powinna być ściśle powiązana z innymi dziedzinami działalności penitencjarnej, takimi jak bezpieczeństwo personelu tam się znajdujących, administracja, czy resocjalizacja osadzonych;

¹⁴ Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej. Dz.U.2023.1683 t.j.

¹⁵ Zarządzenie Nr 2/04 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 r. w sprawie szczególnych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych. Dz.Urz.CZSW.2004.1.2.

- Elastyczność: System logistyczny w Służbie Więziennej powinien mieć zdolność do adaptacji w obliczu zmieniających się okoliczności, m.in. głównie takich jak zmiany w przepisach prawnych;
- Partnerstwo: Współpraca wszystkich uczestników procesu logistycznego, obejmująca personel penitencjarny oraz inne instytucje wspierające, jest kluczowa. Wszystkie strony powinny być traktowane jako równoprawni partnerzy, co ma na celu stworzenie warunków dla efektywnego i bezpiecznego działania;
- Współzależność: Efektywność działań logistycznych w zakładach karnych wynika z harmonijnej współpracy wszystkich składników systemu. Planowanie i kontrola muszą ze sobą współdziałać, zapewniając odpowiednie funkcjonowanie całego procesu logistycznego;
- Realność: Wszelkie działania w logistyce penitencjarnej powinny opierać się na realnych danych i praktycznych rozwiązaniach, uwzględniających specyfikę zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych warunków funkcjonowania instytucji¹⁶.

Stosowanie powyższych zasad współczesnej logistyki w kontekście Służby Więziennej może wpłynąć na podniesienie standardów życia osadzonych oraz zwiększenie efektywności operacyjnej zakładów karnych i aresztów śledczych.

W literaturze przedmiotu nie zidentyfikowano dotychczas terminu „logistyka penitencjarna”, który można by zdefiniować jako obszar wiedzy¹⁷ związany z procesem zarządzania obejmującym planowanie, organizację oraz kontrolowanie przepływu wszelkich zasobów zarówno do, jak i wewnątrz jednostek penitencjarnych. Logistyka penitencjarna odnosi się zatem do zaopatrzenia Służby Więziennej w kluczowe elementy, takie jak sprzęt, środki ochrony¹⁸ oraz różnorodne materiały (w tym żywność, odzież, obuwie, artykuły higieniczne, literatura itp.). Ponadto obejmuje aspekty, takie jak planowanie i rozmieszczanie osadzonych w celach, uzupełnianie stanów osobowych, zapewnianie usług medycznych, a także konserwację sprzętu oraz rozwój i utrzymanie infrastruktury¹⁹. Procesy logistyczne dotyczą również transportu i przemieszczenia osadzonych pomiędzy różnymi jednostkami penitencjarnymi, co podkreśla ich kompleksowy i wieloaspektowy charakter. Logistyka penitencjarna powinna również obejmować planowanie, rekrutację, szkolenie oraz rozwój zawodowy pracowników i funkcjonariuszy Służby Więziennej. Definiując logikę penitencjarną, można ją zinterpretować jako skoordynowany proces dostarczania ściśle określonych zasobów fizycznych oraz usług, które są niezbędne do realizacji specyficznych działań więziennych, zgodnych z wyznaczonymi celami resocjalizacji i bezpieczeństwa jednostek. Operacje logistyczne w tym kontekście mają na celu zapewnienie, aby

¹⁶ B. Słowiński, *Wprowadzenie do logistyki*, Koszalin 2008, s. 22.

¹⁷ F. Mroczko, *Logistyka*, Prace Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu, Wałbrzych 2016, s. 7.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 roku w sprawie uzbrojenia Służby Więziennej oraz rodzajów broni i środków ochrony stosowanych przez jej funkcjonariuszy w czasie pełnienia obowiązków służbowych. Dz.U.2021.1450 t.j.

¹⁹ F. Mroczko, *Logistyka*, Prace Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu, Wałbrzych 2016, s. 13.

każda działalność w ramach systemu penitencyjnego była utrzymywana w odpowiednich ramach jakościowych i ilościowych, co jest kluczowe dla efektywnego funkcjonowania jednostek penitencyjnych. W tym procesie dobra rzeczowe pozyskiwane z wybranych źródeł są poddawane transformacji w czasie i przestrzeni, przechodząc przez różne etapy przepływu, zanim dotrą do ostatecznych odbiorców, w tym osadzonych oraz personelu, co potwierdza znaczenie przemyślanej logistyki w kontekście systemu penitencyjnego²⁰.

WYBRANE WYZWANIA LOGISTYCZNE W INSTYTUCJACH PENITENCJARNYCH

Jednym z kluczowych wyzwań logistycznych w instytucjach penitencyjnych, takich jak areszty śledcze czy zakłady karne, można wymienić ustalenie porządku wewnętrznego obu tych jednostek, o czym mówi w odniesieniu do tych pierwszych § 10 oraz 11 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności²¹ oraz § 7 i 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania²², który dotyczy drugiego rodzaju jednostek penitencyjnych, czyli aresztów śledczych.

Każdy dyrektor zakładu karnego oraz aresztu śledczego ma za zadanie ustalić tzw. porządek wewnętrzny danej jednostki, który można poniekąd określić harmonogramem całego dnia, który, choć może różnić się w różnych jednostkach, ma na celu zapewnienie dyscypliny oraz rutyny wśród osadzonych. Za przykład posłużyć może dostępny dokument „Porządek wewnętrzny Zakładu Karnego w Tarnowie dla osadzonych w oddziale mieszkalnym nr VI”²³, który przedstawia szczegółowe zasady organizacji życia codziennego w jednostce penitencyjnej. Podobnym dokumentem jest „Porządek wewnętrzny Aresztu Śledczego w Tarnowskich Górach”²⁴. Kluczowe elementy harmonogramu obejmują wyznaczone godziny pobudki, apelu, modlitw, posiłków, snu, zajęć kulturalno-oświatowych, sportowych, a także ustala normy dotyczące kontaktów z administracją i światem zewnętrznym. Również istotne są zasady dotyczące czasu na kąpiel oraz możliwość posiadania przez skazanych określonej ilości przedmiotów osobistych²⁵. Nadzór nad tymi działaniami wprowadza dodatkowe zabezpieczenia, które zwiększają ogólne bezpieczeństwo w jednostkach oraz efektywność ich funkcjonowania. Takie regulacje

²⁰ K. Ficoń, *Procesy logistyczne w przedsiębiorstwie*, Gdynia 2001, s. 26.

²¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Dz.U.2022.2847.

²² Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania. Dz.U.2022.2848.

²³ *Porządek wewnętrzny Zakładu Karnego w Tarnowie dla osadzonych w oddziale mieszkalnym nr VI*, Tarnów 2019, Zarządzenie Nr 22/2019 Dyrektora Zakładu Karnego W Tarnowie z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego Zakładu Karnego w Tarnowie dla osadzonych w oddziale mieszkalnym nr VI.

²⁴ Zarządzenie Nr 56/2017 Dyrektora Aresztu Śledczego w Tarnowskich Górach z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego obowiązującego w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Dz.U.2022.2847.

są kluczowe dla utrzymania porządku, a ich przestrzeganie ma na celu zapobieganie niepożądanym incydentom, tworzenie odpowiednich warunków bytowych i wspieranie procesu reintegracji skazanych w życie społeczne. Sporządzenie, przestrzeganie i nadzorowanie tego porządku wewnętrznego stanowi wyzwanie logistyczne, które wymaga precyzyjnego planowania.

Kolejnym istotnym wyzwaniem logistycznym w zakładach karnych²⁶ (podobnie jak i aresztach śledczych²⁷) jest organizacja przyjmowania korespondencji oraz widzeń skazanych. Proces ten wiąże się z wieloma szczegółowymi regulacjami, które mają na celu zapewnienie, że korespondencja jest odpowiednio zarządzana, w tym cenzurowana, gdy zachodzi taka potrzeba. Administracja przyjmuje przesyłki w dni robocze, dbając o ich opłacenie, a w razie braku środków, skazani mogą otrzymać wsparcie w postaci kopert i papieru. Widzenia również są ściśle kontrolowane²⁸. Odbywają się w ustalonych godzinach, z limitem czasu i liczby uczestników, pod stałym nadzorem funkcjonariuszy. Osoby odwiedzające muszą uprzednio złożyć wniosek o widzenie, a w razie naruszenia regulaminu widzenie może zostać natychmiast przerwane. Widzenia są organizowane w zależności od kategorii osadzonych. Przed każdym widzeniem przeprowadzana jest szczegółowa kontrola osób odwiedzających oraz wnoszonych przedmiotów, aby zapobiec wprowadzaniu na teren jednostki zabronionych rzeczy lub substancji. Ścisłe przestrzeganie procedur ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim osobom przebywającym w zakładzie karnym.

Zarówno przyjmowanie paczek, jak i dokonywanie zakupów jest również kwestią wymagającą logistyki. Istnieją określone procedury dotyczące rozmiaru, zawartości i sposobu dostarczania paczek, które mają na celu zapewnienie porządku, higieny oraz bezpieczeństwa wewnętrznego zakładu karnego. Paczki muszą spełniać wymagania dotyczące rozmiarów i wagi opakowań, które są ściśle określone w regulaminie odwiedzin²⁹. Przed przyjęciem do zakładu paczki są dokładnie kontrolowane, m.in. poprzez skanowanie urządzeniami technicznymi, w celu wykrycia zabronionych przedmiotów lub substancji. Na terenie zakładu karnego funkcjonują punkty sprzedaży, w których osadzeni mogą zamawiać dodatkowe produkty. Istnieją również limity dotyczące wagi i zawartości paczek żywnościowych, które można otrzymywać raz w miesiącu. Wszystkie paczki poddawane są szczegółowej kontroli przed wydaniem osadzonym³⁰.

Również warunki opieki zdrowotnej i bytowej w zakładach karnych są niezwykle istotnym elementem organizacyjnym. W procesie przydzielania skazanych do cel mieszkalnych kluczowym elementem jest uwzględnienie szeregu czynników, które mają na celu zapewnienie zarówno stabilności, jak i bezpieczeństwa wewnętrznego w ramach jednostek penitencjarnych. Przede wszystkim istotne jest zrealizowanie decyzji klasyfikacyjnej, która określa, w jakim

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Służba Więzienna, *Paczki*, <https://sw.gov.pl/strona/dla-interesantow-Paczki-zaklad-karny-we-wloclawku> (24.08.2024).

³⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, Art. 113a. Dz.U.2024.706 t.j.

stopniu dany skazany powinien być izolowany od innych osadzonych, w tym tymczasowo aresztowanych. Oddzielanie tych dwóch grup ma na celu minimalizację ryzyka, jakie mogłoby wynikać z kontaktów osób o zróżnicowanej przeszłości kryminalnej i statusie prawnym. Kolejnym ważnym aspektem jest zapewnienie porządku oraz bezpieczeństwa w zakładzie karnym, co wymaga skrupulatnego podejścia do analizy zachowań skazanych i ich interakcji z innymi osadzonymi. Uwaga powinna być również skupiona na zaleceniach płynących z diagnostyki lekarskiej oraz psychologicznej, które pozwalają na skuteczne wsparcie resocjalizacyjne³¹, co z kolei sprzyja tworzeniu harmonijnej atmosfery wśród więźniów. Takie podejście do organizacji przestrzeni mieszkalnej w ramach systemu penitencjarnego nie tylko umożliwia kształtowanie pozytywnych relacji między skazanymi, ale również przyczynia się do redukcji ryzyka zachowań agresywnych, zarówno w formie samoagresji, jak i potencjalnych przestępstw. Wszyscy skazani powinni mieć zapewnione warunki, które minimalizują niebezpieczeństwa związane z izolacją oraz sprzyjają ich późniejszej reintegracji społecznej. Stąd też, proces ten wymaga nieustannej weryfikacji i dostosowania, aby zachować równowagę między bezpieczeństwem a rehabilitacją, co stanowi trudne, ale niezbędne wyzwanie dla systemu penitencjarnego.

Regularne spacerowanie, kontrola stanu sanitarno-epidemiologicznego oraz dbałość o higienę osobistą są kluczowe dla zapewnienia godnych warunków życia. Oprócz tego administracja odpowiada za zdrowie osadzonych, co obejmuje możliwość odstępstw od ogólnych zasad wykonywania kary w przypadku osób z problemami zdrowotnymi, a także stały nadzór nad jakością posiłków i stanem odzieży³². Wszystkie te działania mają na celu nie tylko zapewnienie bezpieczeństwa, ale także wspieranie resocjalizacji osadzonych, co jest fundamentalnym celem systemu penitencjarnego.

Wyżywienie osób pozbawionych wolności oraz tymczasowo aresztowanych stanowi kluczowy aspekt ich egzystencji w jednostkach penitencjarnych. Zgodnie z przepisami, każdy skazany powinien być zaopatrywany w trzy posiłki dziennie, w tym przynajmniej jeden gorący, które muszą być zrównoważone pod względem wartości odżywczej oraz dostosowane do wieku, rodzaju wykonywanej pracy i stanu zdrowia, a także jeśli to możliwe, należy wziąć pod uwagę aspekty religijne i kulturowe. W sytuacjach, gdy skazany uczestniczy w konwojowaniu lub innych czynnościach zewnętrznych, a z przyczyn logistycznych nie ma możliwości zorganizowania gorącego posiłku, otrzymuje on suchy prowiant, który także musi spełniać określone wartości odżywcze³³. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości³⁴ precyzuje, że posiłki mają być wyważone pod względem białka, tłuszczów oraz węglowodanów, a ich wartość energetyczna powinna wynosić nie mniej niż 2600 kcal dziennie dla dorosłych skazanych, z

³¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, Art. 110. Dz.U.2024.706 t.j.

³² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Dz.U.2022.2847.

³³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, Art. 109. Dz.U.2024.706 t.j.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wyżywienia osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Dz.U.2016.302.

dotychczasowym uwzględnieniem potrzeb młodzieży (min. 2800 kcal) oraz osób wymagających specjalnej diety. Diety skazanych mogą być różnorodne i obejmować między innymi posiłki lekkostrawne dla osób z problemami trawiennymi, diety cukrzycowe dla diabetyków oraz indywidualne diety dostosowane do specyficznych wymagań np. zdrowotnych³⁵. Jak wskazano, organizacja wyżywienia w zakładach karnych oraz aresztach śledczych nie jest prostym zadaniem. To wymagające wyzwanie logistyczne, które obejmuje więcej niż tylko dostarczenie pożywienia: musi być również precyzyjnie dostosowane do różnorodnych potrzeb. Logistyka żywienia więźniów wymaga dokładnego planowania dostaw, harmonogramowania przygotowania posiłków oraz sprawnej dystrybucji. W tym celu niezbędna jest odpowiednia infrastruktura kuchenna, magazynowa i logistyczna. Kluczowe są także ścisłe procedury zamawiania, przechowywania i przygotowywania żywności, zgodne z rygorystycznymi normami sanitarnymi i bezpieczeństwa. Równie ważna jest sprawna logistyka dystrybucji posiłków w samym zakładzie karnym. Musi być ona dobrze zorganizowana, aby wszystkie cele i oddziały otrzymywały posiłki w odpowiednim czasie i temperaturze. Wymaga to sprawnej komunikacji, harmonogramowania dostaw i ścisłej koordynacji działań.

PODSUMOWANIE

Logistyka systemów bezpieczeństwa w instytucjach penitencjarnych odgrywa fundamentalną rolę w zapewnieniu ochrony zarówno osobom osadzonym, jak i personelowi pracującemu w tych jednostkach. Złożoność tego procesu wymaga zaawansowanego planowania, organizacji oraz efektywnego zarządzania zasobami, co obok aspektów bezpieczeństwa obejmuje również administrację i codzienne funkcjonowanie placówki. Kluczowe elementy logistyki penitencjarnej koncentrują się na zapewnieniu porządku wewnętrznego, co jest nieodzowne dla minimalizacji ryzyka wystąpienia incydentów. Odpowiednie rozmieszczenie przestrzeni na terenie jednostki jest istotne dla efektywnego monitorowania oraz szybkiej reakcji w przypadku zagrożeń. Ponadto logistykę penitencjarną komplikuje zarządzanie korespondencją, organizowanie widzeń, a także obsługa paczek i zakupów, które muszą spełniać rygorystyczne normy bezpieczeństwa i kontrolować przepływ dóbr. Ważnym aspektem jest również system wyżywienia, który nie tylko musi być zrównoważony odżywczo, ale także dostosowany do różnorodnych potrzeb zdrowotnych, religijnych i kulturowych osadzonych. Zarządzanie tymi różnorodnymi elementami logistycznymi jest nieustannym wyzwaniem, które wymaga spójnej współpracy między osobami decyzyjnymi, służbami ochrony i pracownikami administracyjnymi. Efektywna logistyka w zakładach karnych i aresztach śledczych nie tylko wpływa na bezpieczeństwo personalne osób tam się znajdujących oraz wewnętrzny porządek, ale także ma znaczący wpływ na resocjalizację osadzonych, ich zdrowie psychiczne oraz ogólną atmosferę w placówce. Logistyka penitencjarna powinna charakteryzować się celowością, efektywnością, kompleksowością, elastycznością, partnerstwem, współzależnością oraz realnością, aby skutecznie wspierać działalność zakładów

³⁵ Ibidem.

karnych. Wnioskując, integracja wszystkich tych aspektów w spójną całość wymaga starannego projektowania i wykonywania procesów logistycznych, co stanowi nieustanne wyzwanie dla zarządzających systemami penitencyjnymi.

BIBLIOGRAFIA

- CKZIU Strzelce Opolskie. Technik logistyk – klasa penitencyjna, <https://www.ckziu-strzelce.pl/technik-logistyk-klasa-penitencyjna/>.
- Decyzja nr 34 Dyrektora Biura Logistyki Policji Komendy Głównej Policji z dnia 25.07.2023 r. w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i schematu organizacyjnego Biura Logistyki Policji Komendy Głównej Policji, podziału zadań między dyrektorem a jego zastępcami oraz katalogu zadań komórek organizacyjnych.
- Drabik Krzysztof, Piwowarski Krzysztof. 2024. „Ethical Etiology of Constitutionalism as an Expression of Security Culture”. *Studia Iuridica Lublinensia* 33(3): 31-42. DOI: 10.17951/sil.2024.33.3.31-42.
- Dróżdż Adriana. 2024. Struktury normatywne a zapewnianie bezpieczeństwa personalnego wśród społeczności więziennej. W *Polityka kryminalna a zapewnianie bezpieczeństwa*, 165-177. Siedlce: Wydawnictwo Naukowe UWS.
- Ficoń Krzysztof. 2001. *Procesy logistyczne w przedsiębiorstwie*. Gdynia: Impuls Plus Consulting.
- Frąś Józef, Frąś Tomasz, Frąś Marcin. 2016. „Logistyka instrumentem kształtowania współczesnej gospodarki światowej w warunkach globalizacji”. Szczecin: Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Szczecinie. *Problemy Nauk Stosowanych* 5: 193-202.
- Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu. *Logistyka służb mundurowych*. <https://www.mwsl.eu/o-uczelni/laboratoria-logistyczne>.
- Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu. *Logistyka służb mundurowych*. <https://www.mwsl.eu/studia/logistyka/logistyka-studia-magisterskie/logistyka-sluzb-mundurowych#semestr-iii>.
- Mroczek Franciszek. 2016. *Logistyka*. Wałbrzych: Prace Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu.
- Otuczelnie. *Logistyka służb mundurowych*. <https://www.otuczelnie.pl/artukul/13877/LOGISTYKA-SLUZB-MUNDUROWYCH>.
- Porządek wewnętrzny Zakładu Karnego w Tarnowie dla osadzonych w oddziale mieszkalnym nr VI. 2019. Zarządzenie Nr 22/2019 Dyrektora Zakładu Karnego w Tarnowie z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego Zakładu Karnego w Tarnowie dla osadzonych w oddziale mieszkalnym nr VI.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 roku w sprawie uzbrojenia Służby Więziennej oraz rodzajów broni i środków ochrony stosowanych przez jej funkcjonariuszy w czasie pełnienia obowiązków służbowych. Dz.U.2021.1450 t.j.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie żywienia osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Dz.U.2016.302.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania. Dz.U.2022.2848.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji i trybu działania Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Dz.U.2014.1729.
- Skowrońska Agnieszka. Służba Więzienna. Logistyka jednostki penitencjarnej. <https://www.sw.gov.pl/aktualnosc/zaklad-karny-w-krzywancu-logistyka-jednostki-penitencjarnej-w-praktyce>.
- Słowiński Bronisław. 2008. Wprowadzenie do logistyki. Koszalin: Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej.
- Służba Więzienna. Paczki. <https://sw.gov.pl/strona/dla-interesantow-Paczki-zaklad-karny-we-wloclawku>.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy. Dz.U.2024.706 t.j.
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej. Dz.U.2023.1683 t.j.
- Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lipca 2015 r. w sprawie utworzenia Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Sprawiedliwości. Dz.Urz.MS.2015.178.
- Zarządzenie Nr 56/2017 Dyrektora Aresztu Śledczego w Tarnowskich Górach z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego obowiązującego w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach.
- Zarządzenie nr 2/04 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych. Dz.Urz.CZSW.2004.1.2.
- Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych w Łaziskach Górnych. Technik logistyk w służbach mundurowych. <https://www.zseiulaziska.pl/zseiu2020/technik-logistyk-w-sluzbach/>.